

EGYETÉRTÉS

FENYŐ SÁNDOR
főszerkesztő.

EÖTVÖS KÁROLY
szépirodalmi munkatárs.

KIADÓHIVATAL
BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCA 12.
Telefon száma 706
Működését megkezdte 1866-ban
Közleményeket felvételre vesz a kiadó
Pénzes felvételre csak a kiadó által
adott sorszámmal lehet.
A kiadó a felvételre vett munkák
értékét a felvételre vevőnek átadja.
A kiadó a felvételre vett munkák
értékét a felvételre vevőnek átadja.
A kiadó a felvételre vett munkák
értékét a felvételre vevőnek átadja.

SZERKESZTŐSÉG
BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCA 11.
Telefon száma 706
KÉRJÜNK NEKÜNK KÜLDJEN VÍZSA.
CSAK BÉRMENYES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DÍJ:
Védjegy postán v. helyben házhoz hárva.
Egy évre... 40 kor. | Egy negyedévre 10 kor.
Egy fél évre 20 kor. | Egy hónapra 5 kor. 50 ft.
Részletesen a kiadó irodájában vagy a szerkesztőségben.
Részletesen a kiadó irodájában vagy a szerkesztőségben.
Részletesen a kiadó irodájában vagy a szerkesztőségben.

Gyásznapon.

Tíz év múlt el, mióta eltemettük; az örökkévalóságban pihenőknek egy pillanat — nekünk élőknek hosszú idő. A nemzet élénk emlékezetrel üli meg minden évben a gyászünnepeket; s igazán lett az, hogy az elköltözött szellem odaült a magyar tűzhelyekhez az egész országban.

Ha hajban van hazánk, rá gondolkunk; érte vágyódunk; szeretnénk haladni a tavolból jövő intó szavát.

Ha veszélyben lesz hazánk, benne bizunk, hogy közöttünk lesz akkor az ő szelleme s ez hátrás, lelkesedést fog hozni, mert úgy mint legenda élni fog a nép közt az ő tetteinek emléke; az ő honvédel, véres csatái, győzelmei s még a balsorsban is a varázsszavára az egész világ...

Ebben az évben én nem mehetek el a sírhoz, sem korán reggel, mint más évben tenni szoktam, elhelyezni koszorúmat, akkor, midőn a fiu gyászát nem nézi még kíváncsi szem... és naphosszat sem, mikor pártunkat szoktam kivézni a sírhoz, szent kötelességet teljesítve, úgy mint azon párt elnöke, mely egyedül szokott testületileg Kossuth Lajos sírjánál megjelenni... van olyan is, amely az ő nevére hivatozik sokszor, de sírjáról nem emlékezett meg soha semmi emléknapon; és legkevésbé csendes időben, mikor a sír körül nem lenghet más, mint bánat, remény és szeretet!

Belegem fekszem; volna tehát okom teljesen elzárkóznom a nyilvánosság elől e napon. Belemélyedhetnék a múltak emlékébe. Felvarázsolhatnám az örökkévalóság tengeréből a hosszú évek sorát, melyek halvány képének színéket adhat még az együtt átélt remények és csalódások tarka sokasága.

E természetadta joggal fogok is élni; mert tudom, hogy bár Kossuth Lajos szelleme ott van, hol a magyarok ezreinek szive dobog;... de az Atya szelleme csak itt lesz édes fia

beteggya mellett, azzal a végtelen szeretettel melynek bírhatása életm bűszkesége volt, míg e földön együtt voltunk s a melynek emlékére aggódó ihlettel gondolok, mint hazafi, valahányszor egy lépést teszek a közélet terén... melyen fűrkészve minden gondolát, melyet ismertettem, hogy sejteni tudjam, mit mondana ő hozzám?...

Nekem azonban teljesítenem kell beteggyamból is kötelességemet, mint pártvezérnek; megtelem ezt mindíg, úgy, ahogy csekély erőmből kitalált. E gyászünnepeken is megteszem, mert főképp e napon van mondani valóm!

Kossuth Lajos élete végén, midőn fáradt keze már alig tudott írni, (így nem írt, csak életének utolsó heteiben) egy darabka papírra egynehány végtelenül fontos mondatot írt, melyet maga helyeztet el iratai ötödik kötetének hátrahagyott anyaga közé:

»A forradalomhoz akkor szabad, (írja a részlete áldott kez) csak akkor kell nyulni, ha a jog védelmére a történelemben gyökerező kiirthatlan nemzeti aspirációk megvalósítására. A békés eszköz kimerítése sikertelennek bizonyult. Magyarországon ez az eset még nem forog fenn; az ellentétes érdekek kielégítése 1848-ban megkísérelt mód sikertelensége felel az utolsó szó még nincs kimondva.«

A ki Kossuth Lajos nyomdokaitban akar járni, e mondatban leli meg irányt. Itt az egyenes út; s a legtisztább hazafiság verőfénye világítja azt meg.

Kötelességemnek vélem rámutatni e politikai végrendelet szerű mondatra, éppen azon a napon, a melyen mind az, a mi Kossuth Lajostól eredt, mélyebben hatol bele a magyar szívébe.

Természetesen csak függetlenségi honfiakhoz szólnok; mert többi honfitársaim úgy sem keresik Kossuth Lajos szellemének politikai irányítását; ők a magyar nemzet újjászülésének legelső tényezőit és az egész világon összehasonlíthatatlanul a legjobban

ismert, becsült és tisztelt magyar embert ünneplik benne.

A nemzeti aspirációk megvalósítására tehát első sorban a békés eszközöket kell használnunk; ennél fogva kerülnünk kell mindazt, ami a parlamentarizmus fennállását lehetetlenné tenné, mert parlamentarizmus nélkül, békés eszközökkel küzdeni nem lehet. Csak mikor a békés eszközök kimerítése sikertelennek bizonyult, akkor szabad (nemcsak, de)... akkor kell a forradalomhoz nyulni.

Itt ki van zárva a másik vagylagosság: a nemzeti megadás, ki van jelölve a békés küzdelem, amivel szükség szerűleg a parlamentaris térépségben tartása jár... és a forradalom: mint *ultima ratio*.

Egy közbenso állandó állapotot Kossuth Lajos nem jelölt ki, amely ne legyen sem a békés eszköz kimerítése, sem forradalom; ilyet az ő szelleme, bár ismert, nem akart.

Arra is ráutalt Kossuth Lajos, hogy mi legyen a kimerítendő békés eszköz; ugyanazon a nevezetes íven e szavakat olvassuk: »Az én általam összeférhetetlennek tartott osztrák császári és magyar királyi cumulatio ellentétének, az 1848-iki alapon, a nemzet megelégedésére kiegyeztetethető vagy ki nem egyeztetethető olyan kérdés, amely még gyakorlatilag nincs eldöntve.«

Kossuth Lajos tehát a kiirthatatlan nemzeti aspirációk megvalósítására, az egyedüli sikeresnek bizonyulható eszköz, az »1848-ban megkísérelt mód«-ban látta amely kísérletet nem tekintette kimerítőnek, »minthogy az akkor hozott törvények erőszakos hatalommal megtámadták, hatályosságukat ki nem fejtették.«

Aki Kossuth Lajos elveit követi, az nem hiheti azt, hogy a kiirthatatlan nemzeti aspirációkat, ezen aspirációknak határokat szabó közös ügyes törvényre (az 1867. XII. törvény-cikkkel) kielégíteni lehetne. Kossuth Lajos emléke nevében kérem, hogy ne is lépjen senki kedvéért a mi pártunkból többé senki e *tévtutra*, amely

messzire elvezet mesterünk tanításától

Egyébiránt »hazádnak rendületlenül, légy híve, oh magyar!« Ez az a mult, amelynek Kossuth Lajos embere volt, ő írta, hogy »ez az a mult, amelynek emlékeit feleleveníti a magyar népel« az ő neve. Azt hitte, hogy a nemzet kegyelele nem neki szól, ki magát »szerény munkásnak« nevezte »a hazai iránti hűség multjának mezején«, hanem »a kiirthatlan nemzeti vágyának és elveinek« szól a kegyelet... Ő tévedett; ezeknek is szólt, de úgy, hogy a nemzeti vágyakat és elveket benne megtestesítve látta a multban és sírjából kitörni s eget kérni látja ma is a magyar nemzet!

Kossuth Ferencz.

Örök évforduló.

Méltelen nemzeti gyász, vagy nagy nemzeti megdöbbenés évfordulója közönlőt-e reánk? Letini multnak méla emlékezése, vagy hainaladó jövőnek merész reménye dobogtatja-e meg szíveinket márczius huszadikán? Tíz éve mult, hogy az egész nemzet mélyseges meghatottsága és millió embernek közvetlen részlete mellett földi sírjába fektették a Kossuth Lajos, a legnagyobb és legdicsőbbet, kit a magyar történelem századai láttak. De a temetésnek világszerte a gyászpompája között is, ki érezte közlünk azt, hogy eltávozott tőlünk? Ki nem inkább azt, hogy visszatért közénk? Igen, láttuk őt athadni a kapun, mely a halhatatlanság országába nyílik, de nem abba, mely a túlvilági örökkévalóságot jelenti, hanem abba, mely végtelen földi nyitást biztosít az élő és küzdő magyar nemzedékek között.

Mikor lükteteteiben az édes anyaföldnek adott vissza őt, ki igaz prófétasorsát hosszú hontalansággal pecsételte meg, akkor csak ledöntöttük azokat a gatakat, melyeket a viszonyok kénszere, a pártézelmek, a személyes ellentétek az ő eszméinek közvetlen hatása elé emeltek. Az ő temetése nem a keresztrefeszített megváltónak sírfektetése, de rákövetkezett feltámadása volt. Ugy mondottuk s úgy mondhattak szőszereim mi is: Ő visszatért közénk. Visszatért mesterünknek és tanítónak, ki soha többé el nem hagy bennünket. Kossuth Lajosnak is el kellett érnie azt a martírosort, mely a nagy hitvallóknak elkerülhetlen osztályrésze, de az isteni választás kegye őt martíroságában is a

legszerencésébb, mert legtermékenyebb és legdicsőbb hivatással tündéte ki. Az emberi életkornak teljességét töltötte be a földi világon és életének felet töltötte távol atól az országától, mely reá néve egyedül jelentette a földi hazának minden tartalmát. Éltenek utolsó éveiben, a közeledő végnek látnoki átszellemtségével hirdette ő maga, hogy az az eszme, melyért élt és küzdött és melyet beteljesíteni nem látott, az ő halálával fog ellenállhatlan erőnyerni. Ez a kijelentés az, amit ma is az ő földi missziójának nevezhetünk. Kossuth Lajos csakugyan nem tartozott az olyan felreismert martíruselemek közé, kiknek nagy hivatasa csak a késő nemzedéknek lesz világszere és kik csak a siron tul gyakorlatnak éltek példájával, eszmeik erejével átalakító befolyást nemzetek sorsára. Oh nem, hisz már pályájának kezdetén a nemzet elismert vezérévé vált, már életben emelkedett ki közlünk prófétai rendeltetésének győztes dícsőségével, már földi pályáján alkotta meg a nemzeti haladás örösi momentumait.

Sírjából, melynek követ honi földön a honfiak mindenkor kegyelettel szemléltetik, mint a nemzeti dícsőség fényes templomából szol most hozzánk az intés — erősebben és közvetlenebbül, mint korábban a hontalanság hozzánk közdöt fohászából — hogy a nemzeti létnek ősiogát elakudni nem lehet, a nemzeti függetlenségnek természetü követelésében beteljesülni nem szabad. Az ő hitének országa teljesen egy az egész magyar nemzettel, már az első naptól, melyen alakja eltűnt az éök világából.

Valóban Kossuth Lajos halálának immár évtizedes évfordulóján nem a gyász emlékezése uralkodhatik felettünk. Emeljük fel szíveinket arra a gondolatra, hogy az a fenséges misszió, mely minden időkre az ővé marad, nincsen befejezve és ő el is még valóságos élettel a mi szíveinkben és lelkeinkben, a mi hagyományainkban és meggyőződéseinkben. Emberi szívekben az idő felettelseleg gyakorolja legrombolóbb hatását, de az az emlékezés, melyet halálának évfordulója neki szentelünk, nem jelentheti az idő felettelseleg munkájának megindulását, élte fényének elhalványulását. Ellenkezőleg, az ő emléke fényének, mely sírjának sötétségéből szótárad, az időközön keresztül folyton nőnie, folyton szélesbödnie kel, míg teljesen áthatja nemzeti életünknek minden mozzanatát, nemzeti szellemünknek minden nyilatkozását. Azok a felhőnyak, a gyavaság és szolgaiság ama vonaglásai, melyek most még a nemzeti kegyelet fenjárjának kiümlését kísérik, akármí bántón gomolyognak is fölötünk, mihamar el kell, hogy tűnjenek.

Az Egyetértés tárczája.

Kossuth.

— Az Egyetértés eredeti tárczája. —
Írta: EÖTVÖS KÁROLY.

Tíz év előtt adta vissza erős lelkét az alkotónak. Tiszta, nemes, lényes volt az a lélek, amikent az alkotó kezéből egykor ki került. Hosszu életnek nagy harcra, egész századnak nagy küzdelmei se szepült, se csorábt, se gyengeséget rajta nem ejthettek.

Élete az örökkévalóság, melyből közel egy századot töltött el nálunk, velünk és érettünk. Senki se hagyott akkora örökséget nemzetére, mint ő a magyar nemzetre. Élete, munkássága, alkotásai, eszmái s fenséges és retentő szenvedelyei: ebből áll öröksége.

Melkő vagyunk-e rá? Megőriztük-e híven? Nem tékozoljuk-e el könnyelműen? Növeljük-e, szaporítjuk-e utódaink javára azt az örökséget?

Azt mondja a költő: az ég minden nemzetnek ad egy kincset, melyért él és lelkesül s mely jellemnek ragyogó fényét alkotja. A magyar nemzet kincse egy szentelt fájdalom.

Érezni és becsülni a szabadságot, vért és holdfényt áldozni a függetlenségért, megemlékezni a dicső multról s lelkünk mélysegeiben megőrizni annak igaz képet, de azért a szabadságnak és a függetlenségnek és a multak dícsőségének birtokába soha el nem jutni: ime ez a szentelt fájdalom, a mi nemzetünk kincse.

Költő: to nem mondál igazat. A te igazságod helyébe Kossuth igazsága lépett.

Nem a szentelt fájdalomra, hanem a szentelt haragra és a hői elhatározásra van szükség a magyar nemzetnek. Ez Kossuth igazsága.

Öröklött ősi jogod oh magyar: a szabadság és a függetlenség. Lelked nemes, miveltésed erős s erőd öléseges, hogy kivívd s megszerezd azt. De ábrándozásod mellett támadjon fel akaratod s lelkesüléled alakuljon az elhatározásod.

Ez Kossuth igazsága. Rögóta aludt már ez az igazság. Akkor szunnyadt el, amikor a szabadság nagy hősenek, utolsó dícsőséges fejedelmeknek, Rakóczinak elharadt kezéből kiesett a kard. Száznegyven esztendőig aludt az igazság s alvása mind mélyebb és mélyebb vált, kislélek, fajtadatok, korhadt hitűek, béres jelkek váltig hirdették, hogy az az alvás nem is alvás többé, hanem maga a halál, a melyből nincs fölébredés.

Irtoztató tudomány azt hirdetni, hogy meghalt a nemzet igazsága! Három nemzedék élt és hunyt el egymás után a nélkül, hogy feltámadt volna szent haragja s mennydörgő hangon tiltakozt volna a halálhír ellen. Csak érezni, csak sírni, csak panaszkodni tudtak a nemzedékek.

Jött Kossuth. Lánglelkének éles látásával megvizsgálta a magyart. Szívét, karját, lelkének mélysegeit, a multján andalgó ábrándjait s a jövőre szegzett reményességét.

És látta, hogy a nemzet igazsága még mindig él. A korhadt sírokban csak a hősök és a vértanúk esontjai porlanak s nem őseink igazsága. A szabadságharcok dícsőséges lobogói is megvannak még, habár színűk megfakult is, Napfényre velük! Isten szabad

ego alatt hősök kezében újra visszanyerik régi színűk ragyogását.

A csodák tüneményei vették körül Kossuth teremő alakját. Föltámasztotta a száznegyven év óta alvó nemzeti igazságot. A nagy eszméket szentséges szenvedélyek talajába ültette el, hogy a következő nemzedékek lelkeiben többé el ne hervadjanak, el se szunnyadjanak.

Kitűzte a nemzet elé a végeztél oly magasan és oly fényesen, hogy azt eszentul minden honfiszem láthassa s az oda vezető uton senki el ne bódulhasson.

Haragudni is megtanította nemzedékét. A népek egyik legnagyobb erénye és ereje a haragvias ernyedni nem tudó képessége. A csupa szeretet, hódolás, panasz, fájdalom, keregetés és bölcsesség nem a nemes fajok és nemzetek egyedüli erénye. Aki csak szeret és aki csupán csak okos: az mindig megalkusszik. Ezt pedig meg nem engedheti az a különös végzet, melybe minket a századok belesodortak.

Ime Kossuth öröksége a mi számunkra! Ennek segítségével ismerte meg újra a világ a magyart. Ennek segít-égével mentettük meg fajunk becsületét s nemzetünk önbizalmát.

Ennek segítségével tudtuk visszavinni mindazt, a mihez jogban, szabadságban, alkotmányos életben eljuthattunk. A nagy szellem élő alakja tíz év előtt hunyta le szeméit örökre. Ott álltam halottas ágyánál. Láttam életének a halállal vívott harczeit. Az én lelkemre is ránehézett az a retentő nyomás, mely megillette minden jó magyarnak lelkét. Hát nekünk most már őt is el kell vesztetnünk? Őt is? Az utolsó, a hősök, a szellemóri-

ások, a nemzet vezérei közül? A kik istenerővel markoltak bele nemzetünk sorsának lelkébe, hogy azt az igaz utra vezessék? Őt is elveszítjük immár?

Nem. Nagy lelke soha se szállt el mitőlünk. Hideg porait pedig visszahoztuk a messze földről, az idegen országból. Hideg porait most már örökre pihennek, de nagy lelke nem pihen meg. Tovább él, örökre él, örökre int, alkot, világít és melegít a magyar nemzet szívében, ahova átköltözött.

A szent kultusz.

— Az Egyetértés eredeti tárczája. —
Írta: HOITSY PÁL.

Kossuth Lajos immár tíz esztendő óta pihen a sírban, s a glória, mely alakját körül veszi, az idő alatt semmit sem vesztett ragyogásából. Emléke ma is oly drága a magyar szíveknek, mint a minő volt, a gyász első napjaiban. Nyugvó helyéhez nem zarándokolnak kevesebben a mult évek szerint. Erdemei és erényei iránt változatlan az elismerő csodálta. Dícsősége meg nem fogyatkozott, sőt talán még növekedett, s mindenestre általánosabb lett ideháza. Neve ma is zászló; elvei: a nemzeti küzdelmek jel-szavai.

Egészen rendkívüli, s páratlanul álló dolog az a históriában, a hogy a magyar nemzet Kossuth kultuszát üzi. Pedig ez a nemzet természete szerint nem haladatos, s nagyjai iránt nem eléggé éismerő. Rézben elfelejtje, de legalább is elhanyagolja emlékeztetőket. Még legnagyobb nemzeti hőseinkkel szemben se tesz kivételt. Árpád az országot fogalta el, bevezette népét Európába, állandó birodalmat szerzett az örök bujdosás ázsiai fiainak: s még azt sem tudjuk, hogy esontjai hol vannak eltemetve. Mindössze egy krónika jelölte meg helyét, úgy látszik hibásan, de a néph-

gyomány elfelejtette, a kegyelet soha se rendezett oda zarándokolásokot. Szobrárt ki nem faragtak kortársai, s az utának jövő nemzedék, — pedig még az ázsiai pusztaságok kunbalmok ormain is szobrok ekésítettek.

Szent István király európaivá tette a magyar nemzetet, előkészítette a kultura befolyására, s ez által lehetővé tette, hogy a többi művelt nemzetek között megállhasson. Mikor meghalt, gyász köztötte el az egész országot, régi módra jujgatás és üvöltés hangzott mindenfelé, elnémett a zene, megszűnt a táncz, gyászruhát öltöttek az emberek. De két esztendővel a halála után öszzejöttek az urak, püspökök és levették tanácskozni a fölött, hogy utódát s fogadott örökösét Péter királyt miként fosztaniák meg a trónjától. Éjnek idején törték a királyi lakra, s a szent fejedelem utóda csak futással menekülhetett.

IV Béla a teljesen elpusztított országot egy élet munkája árán szervezte újra. A mongolok által felvett birodalmat hatalmasabbá tette, mint amínő volt előbb. S megkeletelt élnie, hogy a saját országnagyai tulajdon fának vezérelte alatt fegyverbe szállottak ellene. A Csákok és a Gutkaledek, a Baksa nemzetség és a Koznák, Rátót és a Miskóczi Panját és a nemzetnek annyit sok jelsze magára hagytak a királyt, ki mellett jobbra csak az idegenek tartottak ki hásegesen. Isaszeg táján tönkre is tették a szeréget s az őreg fejedelem csak fia nagylelkűségéből tarthatta meg a koronát, de ur csak az ország egy része fölött maradt.

Hunyadi Mátyás olyan hatalmassá tette ezt a nemzetet, amínő se azelőtt, se azóta nem volt soha. Erejét felték, haragját dícsőták, tudományát és műveltségét megszüntették a legtovább lakó nemzetek. S halála után néhány hónapra szerződést kötöttek egymás között az ország zászlósa, hogy csak olyat választanak királyjá utódjáit, a ki előre és ünneplésen kötelezi magát, hogy: „a fenséges Mátyás király által behozott újításokat eltörli.“ Erősebben

SZÍNHÁZAK ÉS MULATSÁGOK. 1904. Vasárnap, március 20. M. KIR. OPERABÁZIS. KIRÁLY-SZÍNHÁZ.

NÉPSZÍNHÁZ. A betyár. A vendéglegény.

URANIA. A modern asszony. Dalmácia.

Fővárosi Orfeum. Ma d. u. 4 óraker nagy családi előadás. Este 8 óraker nagy előadás. Tannhäuser.

Télikert. Étterem-megnyitás. Steinfeldi sörház. VI. Teréz-út 28. a. a. t. megnyitottam.

Schaffer Róza asszony. A szépség gazdagság. A szépség hatalom.

Schaffer Róza. Wien, I., Kohlmarkt 6. Szépség és gazdagság nélkül légszivőkemrs fogorok.

Napirend. Vasárnap, március 20. Képtár, Vasárnap, március 20. Rom. kath. templom.

1904. Hútfő, március 21. Napirend. Hútfő, március 21. Rom. kath. templom.

Vizállás, 1904. március 19. Inn: Csulmár. Bács: Cséhi. Kézdivásár: Cséhi.

Időjárás. A közeli tengeri depresszió megnyugodott. A délnyugati orozózat.

Table with columns: Állományok, Hely, Időjárás, etc. Lists various locations and their weather conditions.

Színházak műsora. Table listing theater performances for various venues like M. Kir. Operabázis, Nemzeti Színház, etc.

A budapesti ár- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései. 1904. március 19. A) Árutőzsde. I. Gabonaművek.

Table of grain prices (Buzza, Tiszavíz, Fehérvíz, etc.) and other commodities.

Table of foreign goods (Különbféle termények) including various oils, beans, and other products.

Table of exchange rates (Értéktőzsde) for various banks and currencies.

Table of exchange rates (Értéktőzsde) for various banks and currencies.

Table of exchange rates (Értéktőzsde) for various banks and currencies.

Table of exchange rates (Értéktőzsde) for various banks and currencies.

Table of exchange rates (Értéktőzsde) for various banks and currencies.

Table of exchange rates (Értéktőzsde) for various banks and currencies.

Table of exchange rates (Értéktőzsde) for various banks and currencies.

Table of exchange rates (Értéktőzsde) for various banks and currencies.

Table of exchange rates (Értéktőzsde) for various banks and currencies.

